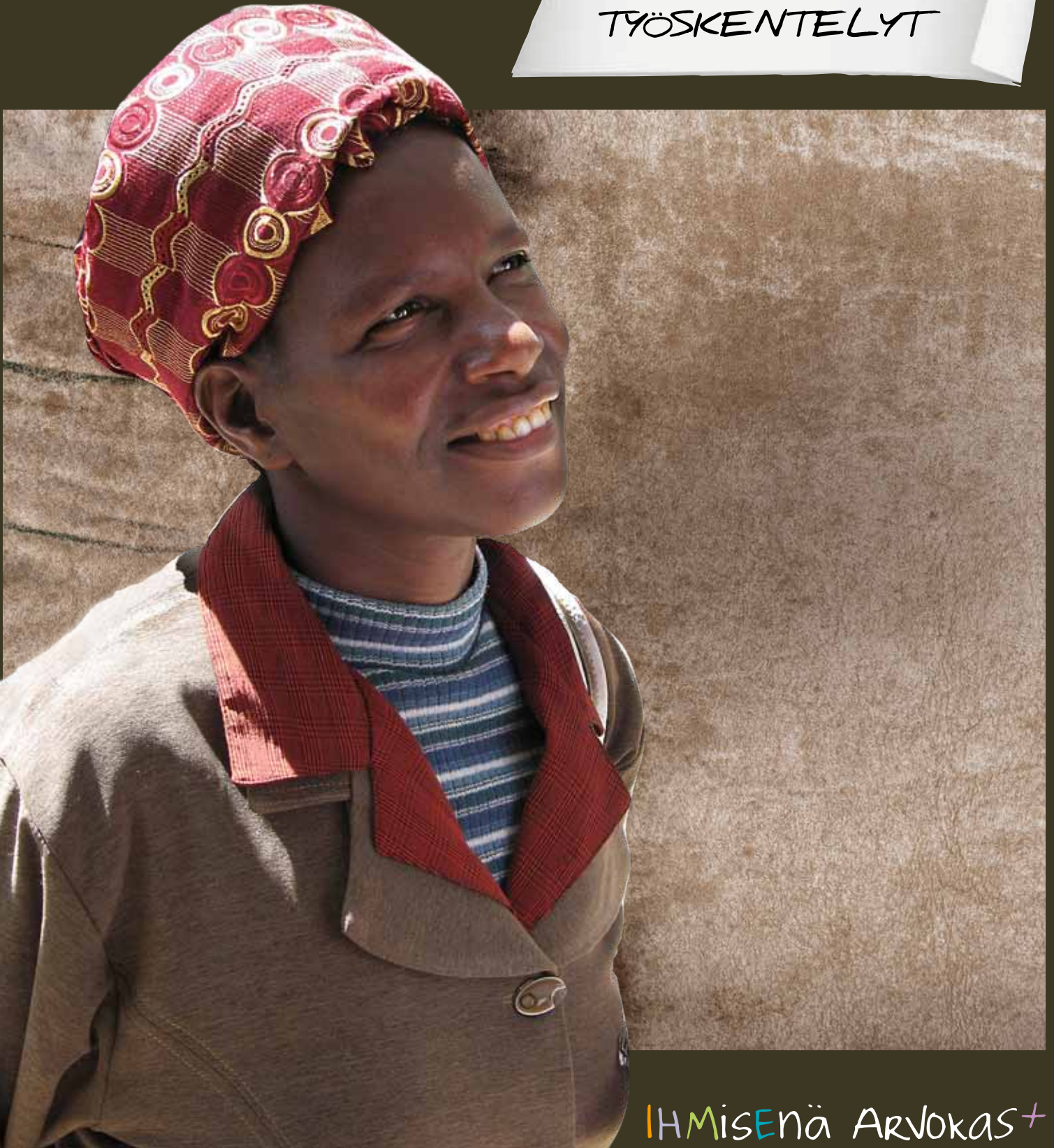

2010 RAAMATTU-
TYÖSKENTELYT

IHMISENÄ ARVOKAS+

IHMISENÄ ARVOKAS⁺

Raamattutyöskentelyt 2010

Sisällysluettelo

1. Syrjitty sekakansalainen auttaa: Laupias samarialainen Luuk.10:25–37.....	4
2. Liian pieni ihminen: Sakkeus Luuk. 19:1– 10 ja Jeremia Jer. 1:1– 19.....	8
3. Kateelliset veljet: Kertomus Joosefista ja hänen veljistään 1. Moos. 37.....	12
4. Kuinka viettelijä torjutaan: 1. Moos. 39.....	17
5. Lapsellinen tapaus 1. Jeesus ja lapset: Lasten evankeliumi Mark. 10: 13 –16.....	26
6. Lapsellinen tapaus 2. Jeesus ja lapset: Suurin taivasten valtakunnassa Matt. 18: 1-11.....	31

	Materiaali on tarkoitettu seurakuntien työntekijöiden ja raamatturyhmien ohjaajien käyttöön. Työskentelykokonaisuudet sisältävät
	Tietolaatikko: antaa taustatietoa, joka auttaa ymmärtämään kyseistä raamatunkohtaa
	Keskustelukysymyksiä: ohjaavat ryhmää pohtimaan lukemaansa raamatunkertomusta
	Vaihtoehtoisia työskentelymenetelmiä: ohjaavat työstämään kertomusta ryhmässä erilaisten toiminnallisten menetelmien avulla.
	Rukous ja/tai hartaus
	Musiikkiehdotuksia

Työryhmä
Eriikka Jankko, Minna Tuominen ja Katri Vappula
Mukana myös Johanna Koivisto ja Martti Asikainen

Taustaa

Raamattutyöskentelyt ovat osa vuoden 2010 seurakuntien käyttöön tarkoitettua Raamattukuu-aineistoa. Raamattutyössä vuosien 2010 - 2010 teema on "Ihmisenä arvokas". Ensimmäisenä vuotena teeman ulkomaankohde on Laupias samarialainen –asennekasvatushanke Afrikassa. Hankkeessa pyritään poistamaan HIV/AIDS:iin liittyviä ennakkoluuloja ja sairastuneitten syrjintää kirkoissa.

Käyttäjälle

Kaikkialla, missä Jumala kohtaa ihmisiä, Hän tekee heistä arvokkaita. Ihmisten keskinäiset kohtaamiset ovat usein toisenlaisia.

Tämä raamattumateriaalipaketti kannustaa käyttäjänsä pysähtymään Raamatun äärelle ihmisen arvoon liittyvien kysymysten kera. Niitä lähestytään Raamatun kertomien kohtaamisen kautta. Raamatussa ihminen kohtaa toisen ihmisen ja Jumala kohtaa ihmisen.

Raamattutyöskentelyt ovat osa Suomen Piipaseuran Raamattukuu 2010 –aineistoa. Raamattukuun teema vuosina 2010–2011 on "Ihmisenä arvokas". Toisaalta työskentelyt liittyvät teemoiltaan myös Suomen evankelisluterilaisen kirkon vuosien 2010–2012 painopisteeseen "Pyhä". Materiaalin raamattutyöskentelyt avaavat näköaloja pyhän tunnistamiseen ja kokemiseen, ihmisen ja Jumalan kohtaamiseen sekä vastuulliseen elämäntapaan.

Materiaali on tarkoitettu seurakuntien työntekijöiden ja raamatturyhmien ohjaajien käyttöön. Se sisältää kuusi työskentelykokonaisuutta. Kussakin osassa on tietolaatikko, keskustelukysymyksiä, vaihtoehtoisia työskentelymenetelmiä, rukous ja/tai hartaus sekä musiikkiehdotuksia.

Ohjaaja voi vapaasti käyttää materiaalista niitä osia, joita haluaa. Keskustelupainotteisen ryhmän kanssa voi hyödyntää tietolaatikon antamat taustatiedot ja materiaalin keskustelukysymykset. Vaihtoehtoiset työskentelytavat tarjoavat toiminnallisiin menetelmiin tottuneelle ohjaajalle virikkeitä sovellettavaksi erilaisiin seurakunnan tilanteisiin. Niiden ohjaajien, jotka vasta tutustuvat tämäläpääisiin työskentelyihin, on turvallista kokeilla niitä ensin pienessä ja itselle tutussa ryhmässä. Suosittelemme kuitenkin toiminnallisiin työskentelyihin uskaltautumista askel askeleelta, sillä toiminnalliset menetelmät ovat meille itsellemme syventäneet raamatunkertomusten loputtoman runsaita ja syviä sisältöjä. Raamatunkertomusten välityksellä Jumala kohtaa ihmisen. Hänelle jokainen meistä on arvokas.

Tekijät Eriikka Jankko, Minna Tuominen ja Katri Vappula

Luuk. 10:25–37

SYRJITTY SEKAKANSALAINEN AUTTAA

- SAMARIA oli ensimmäinen Israelin pohjoisvaltakunnan pääkaupunki noin vuosina 880-721. Profeetat pitivät Samariaa luopumuksen paikkana, siellä asui sekakansaa, jonka temppeli oli Garisiminvuorella ja joka tunnusti vain viisi Mooseksen kirjaa, ei profeettoja. Juutalaisilla ja samarialaisilla oli ennakkoluuloja toisiaan kohtaan. Samarialainen ei juutalaisten mielestä tuntenut Jumalan lakia.
- Pappi ja leeviläinen olivat Jumalan palvelijoita. He näkivät haavoittuneen, mutta eivät Jumalaa hänessä. Leeviläinen oli alempiarvoinen kuin pappi. Leevi oli yksi Jaakobin pojista ja leeviläiset hänen jälkeläisiään. Leeviläiset muodostivat ryhmän, jolla oli tiettyjä tehtäviä jumalanpalveluksessa. He saattoivat tulla myös varsinaisiksi papeiksi.
- Kertomus on Jeesuksen kertoma. Sen sanoma on, että Jumalan rakkaus ilmenee lähimmäisenrakkaudessa. Rakkaus ei ole vain tunne vaan tekoja. Rakkauden tekoja kertomuksessa ovat lähimmäisen lääkäriin vieminen ja rahalahjoituksen antaminen. Kertomus opettaa myös, että onnettomuus voi sattua kenelle vain.
- Apua tarvitseva ihminen on toiminnan ainoa laki. Rakkaus astuu lain edelle. Sen pitäisi olla itsestään selvää, mutta niille, jotka seuraavat pikutarkasti lakia, näin ei ole.
- Jeesus muokkaa uudelleen käsitettä ”lähimmäinen” tarkoittamaan kaikkia ihmisiä. Vanhassa testamentissa lähimmäinen käsitettiin tarkoittamaan vain oman kansan jäseniä. Jeesuksen radikaali käsitys lähimmäisestä on pohjana koko länsimaisen yhteiskunnan sosiaaliturvalle: kaikkia on autettava rotuun tai uskontoon katsomatta lähellä ja kaukana.

Lähteet:

Nikolainen, Aimo T.

1984, Luukkaan evankeliumi. Jeesuksen historia. Avaa Uusi testamentti 3. Hämeenlinna: Karisto.

Schweizer, Eduard

1992, Luukkaan evankeliumi. UTS osa 3. Suom. Sini Hulmi.

Helsinki: Kirjapaja

Keskustelukysymyksiä

- Mitä kertomuksessa tapahtuu?
- Miten kertomuksen henkilöt suhtautuvat toisiinsa?
- Mitä tunteita kertomuksessa on?
- Mistä kertomus kokonaisuudessaan kertoo?
- Mitä teemoja kertomuksesta voidaan löytää?
- Mitä se kertoo minulle Jumalasta? Minusta itsestäni? Jumalasuhteesta-ni?
- Mitä voin ottaa kertomuksesta arkeeni?
- Mitä Jumala haluaa puhua minulle tämän tekstin kautta?
- Kuka on lähimmäiseni?
- Keitä kohtaan minulla on ennakkoluuloja? Onko jollakin ennakkoluuloja minua kohtaan?
- Milloin auttaminen on minulle helppoa? Milloin vaikeaa?
- Kun minua autettiin... miltä se tuntui?
- Kun minä autoin... miltä se tuntui?
- Kun jätin auttamatta... miksi? Miltä se tuntui?
- Kun minua ei autettu... mitä tapahtui? Miltä se tuntui?

Vaihtoehtoiset työtavat

Suhdekartat tuoleilla

Työskentely on toiminnallinen prosessi, jonka vaiheita ovat virittäytyminen työskentelyyn, tekstiin tutustuminen, toiminta tuolien avulla ja jakaminen.

Virittäytyminen työskentelyyn

Virittäytymistyöskentelyistä voi tehdä molemmat tai vain tuolityöskentelyn.

Pikakuvia ryhmissä

Jakautukaa viiden hengen ryhmiin, jotka kävelevät tiiviinä ryhmänä. Ohjaaja kertoo ja näyttää asentoina viisi roolia, jotka liittyvät toisiinsa pysähtyneenä kuvana.

Esimerkiksi:

- rosvo – osoittaa uhria aseella
- uhri – vapisee kauhusta rosvoa vastapäätä
- uhrin lapset – ovat kyykyllään uhrin molemmilla puolilla, pyyhkivät kyyneleitä silmistään
- poliisi – näyttää sivusta virkamerkkiä rosvoille

Ohjaajan antaessa äänimerkin ryhmien tehtävänä on muodostaa mahdollisimman nopeasti tämä pysähtynyt kuva ilman keskustelua. Leikkimielinen tehtävä haastaa ryhmäläisen seuraamaan toisia samalla kun hän itse valitsee jonkun rooleista. Työskentely toistetaan useaan kertaan.

Keksitään yhdessä uusi variaatio liittyen Raamatun maailmaan: Jeesus, opetuslapsi, lainopettaja, tavallinen katsoja/kuulija. Ohjaaja kertoo roolit ja pyytää ryhmäläisiä keksimään niille eleen. Mikä asento Jeesuksella voisi olla? Miten opetuslapsi on suhteessa Jeesukseen? Entä lainopettaja? Missä ovat muut kuulijat ja millaisessa asennossa?

”Yksi sortaa muita ja muut yhtä” -tuolityöskentely

Aseta neljä tuolia lattialle niin, että näyttää siltä kuin yksi tuoleista sortaisi tai syrjisi muita. Pyydä ryhmäläisiä keksimään muita tapoja asetella tuolit niin, että yksi sortaa muita. Huomioikaa, että tuolien asento voi ilmaista monenlaisia asioita.

Vaihtakaa tehtävänantoa niin, että kolme tuolia sortaa yhtä tuolia. Tehkää tästäkin eri variaatioita.

Purkakaa tehtävä sanoittamalla nähtyä.

Mitä mielikuvia sinussa heräsi, kun asetelitte tuoleja näin?

Mitä ajatuksia ja tunteita se sinussa herätti?

Tekstiin tutustuminen

- Lukekaa Luuk.10:25–37 kertomus laupiaasta samarialaisesta.
- Tarkastelkaa kertomuksen rakennetta. Huomatkaa, että siinä on kehyskertomus, jonka sisässä on kertomus laupiaasta samarialaisesta.
- Listatkaa kertomuksen roolit
- Kootkaa yhdessä kertomuksen ymmärtämiseen tarvittavaa tietoa, esim. kuka on
 - lainopettaja?
 - leeviläinen?
 - samarialainen?

Toiminta tuolien avulla

Kuvatkaa samalla tavalla kuin virittäytymistyöskentelyssä tuoleilla valittujen roolihenkilöiden suhde toisiinsa

a) kertomuksen aikana ja

b) kertomuksen jälkeen.

Valitut roolit ovat

- lainopettaja
- eräs mies
- pappi
- samarialainen

Muistuta ryhmää, että myös tuolin asento on merkityksellinen. Tässä tehtävässä ei ole oikeita vastauksia vaan erilaisia näkemyksiä siitä, millaisia ovat tämän kertomuksen henkilöiden suhteet toisiinsa. Mikäli ryhmä on suuri, voi tämän vaiheen tehdä ensin pienryhmissä ja sitten yhdessä.

Keskustelkaa siitä, mitä näette, kun katsotte suhdekartaksi aseteltuja tuoleja. Millainen on mielestänne kunkin henkilön suhde toisiinsa. Lopuksi miettikää, mikä on Jeesuksen suhde näihin henkilöihin.

- Mihin Jeesuksen tuoli tulisi ja miten päin?

Pohtikaa yhdessä

- Keiden suhteeseen kertomus tuo suurimman muutoksen?
- Miksi?
- Mitä sanottavaa näillä kahdella roolilla voi olla toisilleen?

Valitkaa henkilöt eläytymään näiden kahden rooliin ja katsokaa, mitä he puhuisivat toisilleen, jos he voisivat kohdata. Tai kirjoittakaa näiden roolihenkilöiden kirjeet toisilleen.

Jakaminen

Keskustelkaa

- Mikä on kertomuksen sanoma, jos siinä samaistuu a) ohikulkijoihin b) eräseen miehen eli uhriin c) samarialaiseen? Mihin rooliin Jeesus halusi mielestänne lainopettajan samaistuvan? Perustelkaa näkemyksenne.
- Mitä opin /sain itselleni tästä kertomuksesta tänään?

Rukous

Hyvä Jumala, kaaduin pyörällä ja makasin maassa. Ohitseni käveli nainen ja hän sanoi syyttävästi: Sinä ajoit liian lujaa.

Toinen ohikulkenut käveli sananmukaisesti ohi. Siellä minä makasin maassa, eikä kukaan auttanut ylös tai kysynyt, sattuiiko minua.

Toivoin, että sinä samarialainen olisit tullut ja antanut hieman inhimillisyyttä. Mutta et tullut.

Itse olisin vastaavassa tilanteessa toiminut niin kuin se ohikävellyt.

Niin vaikea on kohdata toisen hätä.

Herra, kun seuraavan kerran näen maassa kaatuneen ihmisen, auta minua kohtaamaan hänet, ja auttamaan häntä peloistani huolimatta. Autathan? Ja poistat pelkoni? Sillä sinähän se siinä olet autettavassa lähimmäisessä, eikä niin?

Ota oma ahdistukseni ja itsekeskeisyyteni ja tee minussa tilaa toisen hädälle.

Aamen

Musiikki

Virsi 509, 431, 442

Jaakko Löytty – Kaija Löytty: Jokapäiväinen leipä.

Luuk. 19:1–10, Jer. 1:1–19

LIIAN PIENI IHMINEN

Kooltaan pieni Sakkeus ja Jumalan pieni Jeremia

JEESUS JA SAKKEUS, LUUK. 19:1–10

- Jeriko oli ikivanha kauppa- ja hallintokaupunki, joka sijaitsi Jerusalemissa itään johtavan karavaanin varrella ja roomalaisten hallitseman Juudean maakunnan rajalla.
- Publikaanien esimies oli vuokrannut roomalaisilta tullien kantamisen tarjoamalla näille suurimman vuokrasumman. Hänen alaisensa suorittivat tullien kantamisen. Koska valvontaa ei ollut, tullien kantaminen oli tuottoisaa.
- Sakkeuksen pienikokoisuus saattaa hänet pulman eteen – väkijoukon vuoksi hän ei näe Jeesusta – mutta uteliaisuus voittaa jopa uhan naurun-alaiseksi joutumisesta.
- Kertomuksen kehys esittelee Sakkeuksen ihmisenä huonossa valossa, mutta Jeesuksen teot häntä kohtaan puhuvat muuta; he eivät ainoastaan aterioi yhdessä, vaan Jeesus tulee Sakkeuksen kotiin vieraaksi.
- Luvussa Luuk.15:1–10 kerrotaan, miten fariseukset paheksuivat Jeesuksen tapaa seurustella ja aterioida publikaanien ja muiden syntisten kanssa. Sakkeuksen kohdalla kaikki ihmiset paheksuivat (j.7).
- Sakkeuksen toiminta kuvastaa hänen kääntymyksensä suuntaa.
- Vain varastettu karja korvattiin nelin- tai viisinkertaisesti (2. Moos. 22:1; 2. Sam. 12:6)
- Jeesuksen viittaus Sakkeukseen Aabrahamin poikana liittää hänet osalliseksi pelastuksesta. Sakkeus oli Jumalan kadonnutta omaisuutta, jonka Jeesus tuli etsimään ja pelastamaan.
- Huomion kiinnittää perheen osallisuus Sakkeuksen kääntymiseen ja pelastumiseen.

Tietolaatikon lähteet:

John Barton and John Muddiman (ed.)

2001, The Oxford Bible Commentary. New York: Oxford University Press.

Nikolainen, Aimo T.

1984, Luukkaan evankeliumi. Jeesuksen historia. Avaa Uusi testamenttisi 3. Hämeenlinna: Karisto.

Schweizer, Eduard

1992, Luukkaan evankeliumi. UTS osa 3. Suom. Sini Hulmi. Hki: Kirjapaja.

JEREMIAN KUTSU JER. 1:1–19

Jeremian kirjassa kuuluu monenlaisia ääniä ja kerrontalajeja: runoutta, kerrontaa, valitusta, metaforia, profetioita, myyttejä ja kehotuksia.

Jeremian kirjan aiheena on pieneksi kutistuneen Juudan kuningaskunnan ja siten Jerusalemin pyhän kaupungin joutuminen Babylonian suurvallan alaisuuteen 600-luvun lopulla ja 500-luvun alussa eKr.

Jeremia sai kutsun profeetaksi – Jumalan tahdon julistajaksi – kuningas Josian 13. hallitusvuonna eli vuonna 627 eKr. Hän toimi Jerusalemissa Juudan valtakunnan neljän viimeisen kuninkaan aikana ja julisti neljän vuosikymmenen ajan. Jeremia kuoli Egyptissä omien heimoveljiensä surmaamana.

Jeremian kutsuminen kertoo, miten Jumala kutsui Jeremian vastoin tahtoaan julistamaan omalle kansalleen niin tuomiota kuin toivoakin. Jumala varoittaa profeetan kohtaamasta vastustuksesta, mutta lupaa läsnäolonsa tämän suojaksi.

Jumala ilmoittaa, että synnä hänen kansansa tuholle on idolatria eli epäjumalien palveleminen; jumalan kuvien rakentaminen ja muille jumalille uhraaminen.

Vaikka Jeremian julistus oli suunnattu hänen omalle kansalleen, häntä kutsutaan kansojen profeetaksi. Jeremian elämäntarina ja julistus puhuttelevat sukupolvien ja kansojen rajojen yli. Jeremian kirjalla on maailmanlaajuinen merkitys, joka paljastaa, miten Jumala ohjaa kansojen historiaa.

Ilmeisesti Jeremian julistuksen merkitys ymmärrettiin vasta pakko-siirtolaisuuden toteuduttua, jolloin havaittiin, että profeetta oli ollut oikeassa. Jeremian elämä nähtiin kärsimyksenä, johon pakkosiirtolaisuudesta kärsivän kansan oli helppo samaistua. Jeremian sanoissa kuultiin Jumalan ääniä ja oivallettiin, että kärsimyksen takana on Israelin Jumala, joka puhui kansalleen profeettansa kautta.

Jeremian elämäntehtävällä on monia yhtäläisyyksiä Mooseksen elämäntarinan kanssa.

Tietolaatikon lähteet:

John Barton and John Muddiman (ed.)

2001, The Oxford Bible Commentary. New York: Oxford University Press.

Kuula, Kari – Nissinen, Martti – Riekkinen Wille

2003, Johdatus Raamattuun. Helsinki: Kirjapaja.

Riekkinen, Wille

2008, Piispan piipia. Willejä valintoja Raamatusta. Kirjapaja. Helsinki.

Keskustelukysymyksiä

Sakkeuksesta sanottiin, että hän oli pieni mies. Miten se vaikutti hänen toimintaansa?

Fyysisen pienuuden lisäksi ihminen voi joskus kokea itsensä henkisesti pieneksi. Missä tilanteessa nykyajan ihminen voi kokea olevansa ihmisenä liian pieni? Miten Jumalan kohtaaminen voi muuttaa tätä tunnetta?

Mitä Jeesus tarkoitti sanoessaan, että hän on tullut etsimään sitä, mikä on kadonnut? Miten Sakkeus oli "kadonnut"?

Millä tavalla nykyajan ihminen voi olla "kadonnut"?

Mitä omaisuuden palauttaminen ja vääryyden korjaaminen Sakkeukselta vaatii?

Miten Sakkeuksen perheen elämä muuttui Sakkeuksen kääntymyksen myötä? Millaisia tunteita Sakkeuksen kääntymys hänen perheensä jäsenissä herätti?

Millaiseen tehtävään Jumala Jeremiaa kutsuu? Mitä kaikkea siihen sisältyy? Mitä Jumalan tehtävän vastaanottaminen Jeremialta vaatii?

Mitä itse ajattelet tehtävästä?

Mitä ajattelee ja tuntee nuori Jeremia Jumalan kutsuessa hänet profeetaksi? Miksi hän kokee olevansa liian nuori?

Millaisissa tilanteissa nykyajan ihminen voi kokea olevansa liian nuori?

Sekä Sakkeus että Jeremia kohtasivat Jumalan. Pohdi, mitä yhtymäkohtia Jeremian ja Sakkeuksen välillä on? Entä millaisia eroja heidän kutsumistensa välillä on? Kumpaan voit itse samaistua paremmin: Sakkeukseen vai Jeremiaan? Millaiseen elämänmuutokseen Jumala sinua tänään kutsuu?

Vaihtoehtoiset työtavat

Pienen ja nuoren päiväkirjat

Sakkeuksen päiväkirja

Lukekaa Luuk.19:1–10. Mikä sai Sakkeuksen muuttamaan elämäänsä? Kirjoitakaa Sakkeuksen päiväkirja illan päätteeksi, jossa hän kertoo, mitä hänelle tapahtui. Lukekaa kirjoitukset 2-3 hengen pienryhmissä toisillemme.

Vaihtoehtoisesti valitkaa yksi henkilö Sakkeukseksi. Hän istuu illalla omassa kodissaan ja kirjoittaa päiväkirjaa. Muut ihmiset seisovat Sakkeuksen ympärillä muodostaen huoneen seinät. Tällä kertaa Sakkeus kirjoittaa sen, mitä seinät hänelle sanelevat. Seininä seisovista joku aloittaa yhdellä lauseella ja toinen jatkaa seuraavan ajatuksen tai lauseen. Jos päiväkirja ei ota loppuakseen, ohjaaja voi kehottaa tekemään siihen vähitellen lopetuksen. Ryhmä kuitenkin itse muotoilee, miten se päättyy. Kirjoittamisen jälkeen Sakkeus vielä lukee kirjeen ääneen.

Jäsentäkää ja kootkaa lopuksi, mitä näkökulmia saitte kysymykseen, mikä sai Sakkeuksen muuttamaan elämäänsä.

Jeremian päiväkirja

Lukekaa Jeremian kutsu Jer.1:1–19. Millaiseen tehtävään Jumala Jeremiaa kutsuu? Mitä ajattelee ja tuntee nuori Jeremia Jumalan kutsuessa hänet profeetaksi? Miksi hän kokee olevansa liian nuori? Kirjoitakaa samalla tavoin kuin Sakkeuksen kohdalla Jeremian päiväkirja tuolta päivältä.

Vaihtoehtona kirjoittamiselle tehkää roolityöskentely, jossa sekä Sakkeusta että Jeremiasta haastatellaan kuumassa tuolissa. Ohjaaja nostaa molempia henkilöitä varten tyhjän tuolin tilan keskelle. Yhdessä pohditaan kumpaakin vuorollaan: mitä hän ajattelee ja tuntee tämän päivän päätteeksi? Ryhmän lämmitettyä riittävästi pohtimaan henkilöiden kokemusta ohjaaja pyytää jotakuta ryhmäläistä tulemaan istumaan tuoliin ja ottamaan Sakkeuksen/Jeremian roolin. Muu ryhmä haastattelee roolissa olijaa.

Oma kirjeesi

- Verratkaa Sakkeuksen ja Jeremian saamia Jumalan kutsuja.
- Mitä yhteistä heidän saamissaan kutsuissa oli?
- Miten heidän kutsunsa erosivat toisistaan?
- Kumpaan itse samaistut enemmän?
- Miten Jumala on kutsunut sinua?
- Millaiselta Jumalalta saatu kutsu tuntuu?

Kirjoita vastauksena päiväkirjaan Sakkeukselle tai Jeremialle kirje. Kerro, mitä ajattelet hänen saamastaan Jumalan kutsusta. Voit myös kertoa tilanteesta, jossa olet kokenut Jumalan kutsuneen sinua tai voit kirjoittaa siitä, minkälaiseen elämänmuutokseen Jumala kutsuu sinua tänään.

Rukous

Jumala, Sinä tiesit, että Sakkeuksen varakkaalta ja menestyneeltä näyttävän pintakuoren alla eli kaipaus toisenlaiseen, rehelliseen elämään. Jumala, minäkin yritän säilyttää näyttävää ulkokuorta, vaikka tosiasiallisesti tunnen itseni välillä pieneksi. Kaipaan elämää, jossa olisin rehellinen itselleni ja muille. Kaipaan elämää, jossa Sinä olisit läsnä. Tulen kuin Sakkeus salaa lähelle Sinua, mutta yritän pysyä piilossa. Jumala, katso minuun niin kuin katsoit Sakkeukseen. Tule kotiini vieraaksi. Anna minunkin taipua tahtosi mukaiseen mielenmuutokseen. Aamen.

Musiikkia

Virret 502, 465, 160

LV 85 Sakkeus oli pieni mies.

Pekka Simojoki – Anna-Mari Kaskinen: Luulenko vain.

Jaakko Löytty: Palmumatolla.

1. Moos. 37

KATEELLISET VELJET

Kertomus Joosefista ja hänen veljistään

JOOSEF JA VELJET 1. MOOS. 37

Kertomus Joosefista rakentaa siltaa patriarkkakertomuksista aikaan, jolloin israelilaiset (eli Jaakobin jälkeläiset, Jaakobin toinen nimi oli Israel, vrt. 1. Moos. 32:23–30) lähtivät pakoon Egyptistä kohti omaa maataan. Joosefin ja hänen veljiensä suhteessa toistuu juonne edelliseltä sukupolvelta: veljesvihan kierre jatkuu, kuten Jaakobin ja Esaun elämässä. Myös heidän kohdallaan Jumalan suunnitelmana oli, ettei esikoisoikeuksista huolimatta vanhempi veli ollutkaan valitun kansan jatkuvuuden takaa-ja. Molemmissa sukupolvissa veljesten sovinnonteko vaati paljon aikaa. Jaakobin pojilla oli neljä äitiä: Jaakobin vaimo Lea, Jaakobin vaimon Raakelin orjatar Bilha, Lean orjatar Silpa ja lopulta Raakel, joka oli kahden nuorimman pojan, Joosefin ja Benjaminin äiti. Raakel kuoli Benjaminin synnytyksessä.

Veljesten välisen kateuden aiheet juontavat kauas, myös Jaakobin ja poikien äitien suhteisiin. Vrt. 1. Moos. 29: 31–30: 24. Lapsettomuus koettiin häpeällisenä, mutta orjattaresta syntyneet lapset olivat vaimon omaisuutta.

Kertomuksen alussa veljesten välinen vihamielisyys johtaa Joosefin suureen vaaraan, vaikka kertomuksen myöhemmissä vaiheissa paljastuu, että valitun kansan kohtalo on hänen käsissään.

Joosefin ennusunet paljastivat tulevaa, mutta hänen kohtalonsa jäi pitkäksi aikaa epävarmaksi niin hänelle itselleen kuin hänen perheelleen.

Joosefin pitkä, värikäs puku on symboli isän suosiosta (j. 3), mutta esineenä se myös kuljettaa tarinaa: Kun veljet käyvät Joosefin kimppuun, he riisuvat häneltä tuon vaatteen (j. 23) ja lopulta tahrivat sen vereen osoittaakseen Jaakobille, että Joosef on kuollut (j. 31–34).

Tietolaatikon lähde:

John Barton and John Muddiman (ed.)

2001, The Oxford Bible Commentary. New York: Oxford University Press.

Keskustelukysymyksiä

- Kerätkää aikajanelle tapahtumia, jotka ilmensivät ja aiheuttivat kateutta Joosefin perheessä.
- Pohtikaa, miten kateuden kierre kasvaa.
- Mistä nykyajan ihmiset ovat kateellisia toisilleen a) perheessä? b) työpaikalla tai koulussa? c) ystävien kesken?
- Muistelkaa kertomuksen jatkoa. Miten Joosefin lopulta kävi?
- Miksi Joosef menestyi elämässään?
- Miten itse voimme vahvistaa hyvää kateuden sijaan?

Vaihtoehtoiset työtavat

I Elokvavinkki

Keskustelun alustuksena katsotaan yhdessä animaatioelokuvan Joosef – Un-ten kuningas alku siihen asti, kun Joosef myydään orjaksi Egyptiin. Verrataan Raamatun tekstiä ja elokuvaa pohtien, miten paljon elokuvaan sisältyy tulkintaa ja missä määrin elokuva pysyy Raamatun tekstile uskollisena. Millaiset muut tulkinnat olisivat mahdollisia?

II Kuvatyöskentely

Työskentelyn aloitukseksi voi tehdä myöhemmin draamaprosessissa kuvatun kolmen kuvan draaman kiusaamisesta.

Kollaasi kateudesta ja sen vastakohtasta

Lukekaa kertomus Joosefin unista ja mitä sen jälkeen tapahtui eli 1. Moos.37:1–11 Joosefin unet ja jakeet 12–36 Joosef myydään orjaksi Egyptiin.

Keskustelkaa

- Mistä veljet olivat kateellisia Joosefille?
- Mitä muita syitä kiusaamiselle voi olla kuin kateus?
- Mistä kaikesta kateus syntyy?
- Mistä syistä nykyajan ihmiset kadehtivat toisiaan? Kuvatkaa, mitä kateus saa aikaiseksi leikkaamalla lehdestä kuvia yhteiseen suurelle paperille koottuun kollaasiin.

Pohtikaa

- Mikä on kateuden vastakohta?

Tehkää vastakohtakollaasi kateudelle samalla tavalla lehdestä kuvia ja sanoja leikaten. Verratkaa kollaaseja toisiinsa.

Hyvän vahvistaminen

Lukekaa jatkoa Joosef-kertomukseen 1. Moos.39:1–5. Siinä kerrotaan, että Her-ra oli Joosefin kanssa ja siksi Joosef menestyi.

- Mitä rohkaisua kertomus voi tuoda kiusaamisesta kärsivälle?
- Miten voimme itse vahvistaa hyvää kateuden sijaan?

III Draamaprosessi

Draamaprosessissa on useita toisiinsa linkittyviä vaiheita: lämmitysharjoituksia, kolmen kuvan draama kateudesta, Jaakobin perheen suhdekartta, kateutta herättävän vaateen esittely, viitan lahjoitus, veljien tunteet patsaina ja jakaminen sekä prosessointi. Prosessista voi toteuttaa myös irtonaisia osia.

Lämmitysharjoituksia

Tilanetsintäkävely

Kävelkää tilassa sekaisin. Ohjeena on täyttää tilaa eli hypätä aina sinne, missä on tyhjää.

Paikanvaihtoleikki

Istutaan tai seistään merkityillä paikoilla ringissä. Ringin keskellä olija keksii asian, joka sopii häneen itseensä. Ne joihin asia sopii vaihtavat keskenään paikkaa. Esimerkiksi "kaikki, jotka pitävät makkarasta, vaihtavat paikkaa" tai "kaikki joilla on koira, vaihtavat paikkaa" tai "kaikki jotka nukkuvat sukat jalassa, vaihtavat paikkaa." Keskellä olija yrittää ehtiä jonkun paikalle. Ilman paikkaa jäänyt pääsee keskelle keksimään seuraavan asian.

Pikakuvia ryhmässä -harjoitus, joka on esitelty kohdassa "laupias samarialainen" sopii myös tähän lämmittelyksi.

Kolmen kuvan draama kateudesta

Koulun valvontakamera tallentaa pihalta kolmen kuvan kuvasarjan (yksi kuva minuutissa), jossa toiset oppilaat tulevat kateellisiksi, kun joku kehuu itseään / on liian tärkeä. Valmistakaa pienryhmissä nämä valvontakameran kuvat. Vaihtoehtoisesti tilanne voi olla työpaikan taukotilan valvontakamera tms.

Kuvissa ei ole ääntä eikä liikettä. Ensimmäinen still-kuva on tilanteesta, jossa mitään ei ole vielä tapahtunut. Toisessa kuvassa kateus alkaa näkyä ja kolmannessa kuvassa se johtaa (pahoihin) tekoihin. Kuvasarjat esitetään muille. Katsojat pohtivat, mitä näkevät kuvissa. Kuvia voidaan kelata uudestaan ja pysäyttää johonkin kuvaan syvempää tarkastelua varten.

Ajatusäänet on yksi mahdollisuus syventää jotakin kuvaa. Katsojia pyydetään menemään still-kuvan ääneksi asettumalla sen henkilön viereen seisomaan, jonka ajatuksen hän sanoo ääneen.

Keskustellaan kuvasarjojen pohjalta:

- Minkälaisista asioista kateus syntyi?
- Mistä yleensä ollaan kateellisia?
- Mitä kateelliset tekivät? Arvioikaa tekoja.
- Miltä kateuden kohteena olevasta tuntui?
- Miten asian voisi sopia?

Jaakobin perheen suhdekartta

Raamatussa kerrotaan kateudesta. Eräät olivat niin kateellisia, että myivät veljensä orjaksi. Muistatteko kertomuksen Jaakobin pojista? Muistellaan, keitä Raamatun Jaakobin perheeseen kuului (kts. 1. Moos. 35:23-26).

Jaakobilla oli 12 poikaa neljän eri naisen kanssa. Moniavioisuus oli tuohon aikaan tyypillistä. Pojat ryhmitellään äitiensä mukaan. On Leraan pojat Ruuben, Simeon, Leevi, Juuda, Isaskar ja Sebulon, Raakelin orjattaren Bilhan pojat Dan ja Naftali, Leraan orjattaren Silpan pojat Gad ja Asser ja nuorimmaisina Jaakobin lempivaimon Raakelin pojat Joosef ja Benjamin, jonka synnytykseen Raakel kuoli.

Jokaiselle äidille otetaan oma tuoli, jonka selkänojaan kiinnitetään hänen poikiensa nimet. Tuolit asetellaan suhteessa Jaakobin tuoliin. Etäisyys ja asento kuvaavat kunkin äidin ja poikien paikkaa perheessä. Tarkastellaan vielä sanallisesti, keitä tähän nykyajan suurta uusperhettä muistuttavaan perheeseen kuului.

Osallistujat jakautuvat tuolien mukaisesti pienryhmiin ja ottavat kollektiivisen roolin tuoliryhmän jäsenenä. Ohjaaja syventää rooleja tarvittaessa kysymyksillä.

Kateutta herättävän vaateen esittely

Opettaja näyttää vaateen (esim. kiiltävä kangas) ja kertoo sen olevan käsin kirjaittu, upea ja arvokas. Vain harvalla oli tuohon aikaan varaa ostaa sellaisia.

- Jos tämä viitta voisi puhua, mitä se voisi kertoa itsestään?

Ohjaaja roolissa: viitan lahjoitus

Ohjaaja eläytyy itse Jaakobin palvelijoiden päällikön rooliin. Roolihahmona hän esittelee itsensä ja näyttää hienon viitan, jonka hän pukee nimettömän tuolin selkänojalle. Hän kertoo, että Jaakob on teettänyt vaateen yhdelle pojistaan. Hän kysyy kollektiivisessa roolissa olevilta osallistujilta:

- Millaista olisi saada tällainen vaate itselleen lahjana?
- Kenelle viitta sinun mielestäsi kuuluisi tässä perheessä? Millä perusteilla?

Palvelijoiden päällikkö poistuu tilasta käydäkseen kysymässä Jaakobilta, kenelle viittaa annetaan ja tuo viestin ryhmälle: "Jaakob sanoo, että viitta on tehty Joosefille. Joosef, ole hyvä." Ohjaaja pyytää jonkun Raakelin tuoliryhmässä olleen Joosefin rooliin. Viitta puetaan hänelle.

Veljien tunteet patsaina

Ohjaaja haastaa veljiä miettimään tunteitaan ja ajatuksiaan:

- Näet Joosefin saavan viitan. Mitä ajattelet ja tunnet tämän johdosta? Keskustelkaa tuntemuksistanne oman pienryhmänne kanssa.

Keskustelun jälkeen kukin ryhmä muotoilee omista tuntemuksistaan patsaan.

Patsaat esitetään muille. Niitä tarkastellaan. Patsaat voi myös nimetä ja niille voidaan hakea ajatusääniä muulta ryhmältä.

Jakaminen ja prosessointi

Työskentelyn jälkeen on tärkeää keskustella siitä, mitä työskentelyn aikana rooleissa koettiin.

Mitä koit ollessasi mukana tässä työskentelyssä?

Mitä opimme kateudesta tämän työskentelyn aikana?

Prosessin jatkaminen

Prosessia voidaan halutessa jatkaa siitä, mitä velipuolet tekivät Joosefille esimerkiksi seuraavin tavoin.

Joosefin myymisen jälkeen revityn puvun valmistaminen ja vieminen Jaakobille

Jatketaan Joosef-kertomusta eteenpäin? Miten Joosefin kävi? Haastatellaan Joosefia ”tyhjässä tuolissa”. Joosefin kirje Potifarin talosta isälleen.

Onnistuivatko veljet ja Joosef koskaan sopimaan asiaa? Lopuksi ryhmät voivat suunnitella still-kuvan aiheesta ”veljet ja Joosef tekevät sovinnon”. Kuvat esitetään muille.

Rukous

Rakas Jumala.

Kiitos siitä, että kerrot meille Raamatussa kateudesta, sillä se on minulle tuttu tunne.

Kateus on tunne, joka myrkyttää mieleni ja pilaa elämäni.

Kateellisena teen pahaa toisille. Kateellisena en osaa iloita siitä hyvästä, mitä minulla on.

Anna Sinä minulle voimaa taistella kateutta vastaan.

Auta näkemään oman elämäni arvo, vaikka en olisikaan yhtä rikas, yhtä taitava tai yhtä onnekas,

kuin lähelläni oleva ihminen näyttäisi mielestäni olevan.

Sinä olet luonut meidät kaikki erilaisiksi.

Anna minun luottaa siihen, että elämäni on tärkeä ja hyvä sellaisena, kuin sinä olet sen luonut.

Ole sinä kanssani, niin kuin olit Joosefin kanssa. Aamen.

Musiikkia

Virsi 394:1-2, 8-9, 471, 453.

Jaakko & Kaija Löytty: Sillä sinun on valtakunta.

Lasten virsi 151: Kiitos perheestä.

1. Moos. 39

KUINKA VIETTELIJÄ TORJUTAAN

Joosef ja Potifarin vaimo

SEKSUAALISUUS JA RAKKAUS VANHASSA TESTAMENTISSA

- Potifar: lyhenne nimestä Poti-Fera, egyptiläinen hovimies. Hänen asemansa faaraan hovissa ilmaistaan hepr. sanoilla saris, käännettynä sanoilla ”hoviherra” ja ”henkivartijain päämies”. Sana saris tarkoittaa tavallisesti eunukkia, eli kuohittu. Sanaa voitiin käyttää myös sellaisista virkamiehistä, jotka eivät olleet eunukkeja, mutta hoitivat samantapaisia virkatehtäviä kuin nämä. Potifarin virkaan kuului johtaa mm. kuninkaallista vankilaa.
- Potifarin vaimon nimeä ei mainita.
- Joosef kieltäytyi Potifarin vaimon ehdotuksesta. Lyhyellä tähtäimellä katsottuna seuraukset olivat huonot, sillä hän joutui vankilaan. Pidemmälle katsoen se oli kuitenkin hyvä asia, sillä unien tulkitsemisen johdosta Joosef nousi vankilasta suoraan faaraan hoviin johtavalle paikalle.
- Herra Jumala sanoi: ”Ei ole hyvä ihmisen olla yksinään. Minä teen hänelle kumppanin, joka sopii hänen avukseen.”
- Vanha testamentti on miesten kirjoittama kirja miesten hallitsemasta yhteiskunnasta. Naisen rooli ja miehen ja naisen muodostama parisuhde tulevat vain toissijaisesti esiin osana miesten maailmaa ja useimmiten kovin miehisestä näkökulmasta. Nainen oli lähinnä miehen omaisuutta. Kun puhutaan vanhatestamentillisestä parisuhteesta, ei puhuta tasa-arvoisesta suhteesta. Patriarkaalisuuden ohella kulttuuriin kuuluivat suurperheet, monivaimoisuus ja kaksinaismoraali.
- Israelilaisen yhteiskunnan perusyksikkö oli perhe, jonka pää oli perheen isä. Perhe on hepreaksi beth `ab, ”isän talo”. Vaimon piti kutsua miestään herraksi, ba`al. Perheen perustaminen alkoi kihlauksesta, jossa aloitteen tekijänä oli tavallisimmin sulhasen isä. Isät päättivät tyttäriensä avioliitosta. Ikääntyneempi mies saattoi myös ostaa itselleen vaimon – ja joissain tapauksissa jopa ryöstää itselleen seksikumppanin. Naimaton nainen oli isänsä omaisuutta siinä kuin kaikki muukin omaisuus, mutta vaimon asema oli hieman parempi. Vaimoa ei omaisuutena saanut myydä.
- Israelin kulttuuri ei ollut askeettista, niin että seksuaalista pidättyvyyttä olisi arvostettu. Tytön kuului mennä naimisiin, kun hän oli tarpeeksi vanha eli heti murrosiän (kuukautisten) alettua. Naimattomuutta pidettiin häpeänä ja poikkeuksellisenä, sillä olihan Jumala käskenyt ihmisten lisääntyä. Neitsyyden arvo vaimolle välttämätön. Neitsyyden arvo voitiin mitata rahassakin (2. Moos. 22:15–16)
- Romanttiselle rakkaudelle, siten kuin se länsimaissa nykypäivänä ymmärretään, ei Vanhassa testamentissa löydy sijaa. Vaimo otettiin Vanhassa testamentissa usein niin, että vietiin hänet teltaan (ja rakasteltiin hänen kanssaan ja siten tultiin yhdeksi lihaksi).

- Rakkaus puolisoitten välillä ymmärrettiin joskus seksuaaliseksi haluiksi, lähinnä miehen näkökulmasta. Puolisoiden välinen rakkaus ilmeni uskollisuutena, naisen osalta myös kuuliaisuutena miestä kohtaan.
- Joissakin rabbiinisissa teksteissä naisia kuvataan ahneiksi, laiskoiksi, riitaisiksi ja mustasukkaisiksi. Heidän pelättiin myös viettelevän miehiä. Etenkin Babylonian juutalaisten keskuudessa naisen seksikäs ääni todettiin vaaralliseksi. Lisäksi hänen jalkansa ja hiuksensa tulkittiin niin vaarallisiksi, ettei naisten ollut soveliaista tarjoilla ruokapöydässä.
- Rabbiinisissa teksteissä todetaan toki, että ilman vaimoa miehellä ei ole iloa eikä siunausta. Miestä kehoitetaan myös rakastamaan ja kunnioittamaan naista enemmän kuin itseään.

Tietolaatikon lähteet:

Iso Raamatun tietosanakirja. Osa 5.

1991, Toim. Gilbrant, Polfus, Luoto, Nieminen. Ristin voitto. Vantaa.

Juvonen, Riikka – Riekinen, Wille

2002, Sinetiksi sydämeesi. Raamatun suuret rakkauskertomukset.

Jyväskylä. Gummerus. Kirjapaino Oy.

Kuula, Kari – Nissinen, Martti – Riekinen, Wille

2003, Johdatus Raamattuun. Helsinki: Kirjapaja.

Riekinen, Wille

2008, Piispan piipia. Willejä valintoja Raamatusta. Kirjapaja. Helsinki.

Keskustelukysymyksiä

- Pohdi Joosefin tilannetta Potifarin talossa. Mitä eri vaihtoehtoja hänellä olisi ollut? Millaisia seurauksia vaihtoehtoista olisi voinut koitua?
- Arvioi Joosefin kohtaloa: oliko kieltäytyminen hänelle lopulta siunaukseksi vai kiroukseksi?
- Millaisiin seksuaalisiin kiusauksiin nykyajan ihmiset voivat joutua?
- Pohtikaa näistä esimerkeistä, a) mitä lyhyen tähtäimen seurauksia voisi olla, jos kieltäytyy kiusauksista? b) entä mitä pitkän tähtäimen seurauksia?
- Mistä voi saada voimaa pysyä uskollisena ja luotettavana niin kuin Joosef?
- Voiko ystävyys muuttua rakkaudeksi, rakkaus ystävydeksi, rakkaus vihamielisyydeksi?
- Tähän tarinaan liittyy kysymys vallasta. Minkälaista valtaa Potifarin vaimo käytti suhteessa Joosefiin? Entä Joosef Potifarin vaimoon?
- Minkälaista valtaa olet itse käyttänyt parisuhteessa / ystävyysuhteessa? Minkälaista valtaa suhteessa sinuun on käytetty?

Vaihtoehtoiset työtavat

I Tunneruukut

Mitkä asiat vaikuttavat siihen, että ihminen voi ajautua irralliseen suhteeseen? Tunneruukut on vertauskuva, joka avaa näkökulman tähän kysymykseen. Kuvaa käytetään afrikkalaisessa HIV –koulutusaineistossa.

Jokainen haluaa tuntea olevansa ihmisenä arvokas ja rakastettu. Itsearvostus täyttää ihmistä kuin vesi ruukku. Täynnä oleva ruukku on vakaa, ei kaadu ja siten mene rikki helposti. Tyhjä ruukku on särkyiselle alttiimpi. Ihmissuhteissa voimme lisätä toisen itsearvostusta eli täyttää hänen tunneruukkuunsa. Voimme myös sanoillamme ja tekemisillämme vähentää toisen ihmisen itsearvostusta eli tyhjentää hänen tunneruukkuunsa. Tämän voi havainnollistaa kaatamalla kerronnan mukana vettä lasikannuun ja lasikannusta pois.

Itsearvostukseltaan tyhjä ihminen etsii ruukunsa täyttäjää. Hänet on helpompi houkutelua myös satunnaiseen suhteeseen kehumisen ja imartelun avulla. Jos olet aina kotona saanut kuulla tai luulla olevasi tyhmä tai ruma, miten ihanalta tuntuukaan, kun joku kertoo sinulle aivan toista!

Jakautukaa ryhmiin. Voi olla mielenkiintoista, jos tytöt/naiset ovat oma ryhmänsä ja pojat/miehet omansa

Kukin ryhmä piirtää isolle paperille tyhjän ruukun. Ruukun sisään kirjoitetaan vastauksia kysymykseen: Miten voit täyttää ystäväsi, kumppanisi tai perheenjäsenesi tunneruukunsa? (Näistä voidaan ryhmän päätöksen mukaisesti valita vain yksi)

Vaihtoehtoisesti tehtävän voi kääntää toisinpäin: miten ystäväsi, kumppanisi tai perheenjäsenesi voi täyttää sinun tunneruukunsi?

Ryhmät esittelevät ruukunsa toisille. Toisen ryhmän jäsenet voivat kommentoida, näkevätkö he asian samalla tavalla. Pohtikaa myös, minkälaiset sanomiset ja tekemiset tyhjentävät toisen tunneruukunsa.

II Kirje Potifarin vaimolle

Lukekaa nykyajan naisen kirjoittama kirje Potifarin vaimolle. Mitä ajatuksia kirje teissä herättää? Keskustelkaa niistä!

Hyvä Potifarin vaimo,

En tiedä sinusta juurikaan, en edes nimeä, koska sitäkään ei ole kerrottu. Aivan kuin et olisi ollut edes nimeltä maininnan arvoinen. Sinusta on annettu kamala ja petollinen kuva. Ja sinusta puhutaan: Varokaa hänenlaisiaan haureuteen viettelijöitä. Mutta eihän ihminen "tyhjästä" toimi jollakin lailla. Kyllähän käytöksellesi täytyy olla jokin syy.

Minkälainen oli avioliittosi Potifarin kanssa? Hän oli ilmeisen tärkeä mies ja hänellä oli paljon vastuuta ja kiirettäkin. Tunsitko itsesi yksinäiseksi? Miten mie-

hesi huomioi sinua palattuaan matkoiltaan? Olen kuullut, ettei siihen aikaan arvostettu rakkautta, siten kuin me rakkauden käsitämmme. Ainakaan naisen rakkauden tunteilla ei kai ollut niin väliä. Mutta oliko se sinulle kuitenkin tärkeää? Kaipasitko tulla rakastetuksi? Nähdyksi? Kosketetuksi?

Minusta pyyntösi maata Joosefin kanssa kuulostaa epätoivoiselta – ja myös rohkealta. Olitko niin yksin, että kaipasit jotakuta vierellesi? Ja miten Joosef reagoi? Hänestä annetaan kiusaukset voittaneen sankarin kuva. Sinä olit siis hänelle kiusaus, eikö niin? Kukaan ei kerro, miten hän sinua katsoi tai mitä hän sinulle puhui. Antoi hän ymmärtää tunteistaan jotakin? Et kai sinä muuten olisi kehdannut pyytää häntä makaamaan kanssasi? Katsoiko hän merkittävästi? Ei nainen kuvittele sellaista katsetta. Rakastitteko te ehkä syvästikin toisianne? Minusta tilanne vaikuttaa siltä.

Oliko niin, ettet enää kestänyt piinaavaa tilannetta ja tunnetta lähelläsi ja ajattelit tehdä jonkin ratkaisun? Oliko niin, että Joosefista ei ollut ratkaisun tekijäksi? Hän vaelteli talossasi päivästä toiseen kuin mikäkin vallitsija ja katsoi aina vaan merkittävästi? Menikö se niin? Silloinhan jonkun on otettava vastuu. Ajoit rakkaimpasi pois silmistäsi eläksesi vapaana jatkuvasta piinasta. Sinä halusit kostaa hänelle, kyllä minä sen ymmärrän, nolasit hänet. Mitä itse asias halusit hänelle kostaa? Rakkauden hylkäämistä kunnian nimissä? Vai oliko tekosi pelastus teille molemmille?

Varastamalla Joosefin vaatteen ja valehtelemalla hänen toimistaan, sinä osoitit, kuka on nainen talossa. Sinulla oli valtaa enemmän kuin hänellä. Moleminpuolinen valta on kiehtovaa.

Joosef valitsi sen, mikä oli kirjoitusten mukaan oikein. Hän halusi elää Jumalan tahdon mukaan, sanotaan. Jään miettimään, miksi Jumala salli nämä tunteenne? Eikö Jumala olekaan kaikessa mukana? Kysytkö sinäkin, Potifarin vaimo, näitä samoja kysymyksiä? Minun on vaikea uskoa sellaiseen Jumalaan, joka pakottaa valitsemaan sydämensä valitun ja itsensä välillä, uhraamaan tunteensa uskon alttarille. Eikö niitä kahta tietä olisi voinut mitenkään yhdistää? Tiedän, että näitä valintoja joutuvat ihmiset edelleen tekemään.. Se saakin minut kysymään, miten tunteitaan pitäisi kuunnella. Tunteethan ovat viesti sisimmästämme, ei niitä saisi dumpata.

Minullakin on ollut ihastuksia, joista koen syyllisyyttä. Minä en olisi koskaan uskaltanut noin vaikeassa tilanteessa toimia tunteideni mukaan, paljastaa niitä, pyytää tunteilleni lupaa ja hylättynä ajaa tunteeni aiheuttajan pois. Minusta on väärin, että Joosefista on tehty sankari ja sinusta kiusaaja. Se todella kiinnostaa, miten elämäne jatkuu Joosefin vankilaan joutumisen jälkeen. Unohditko sinä häntä koskaan? Pääsitkö hänestä vapaaksi? Muuttuiko suhteesi Potifarin kanssa taas hyväksi?

Hartaus

Kertomus Potifarin vaimosta ja Joosefista on kuin ote vaikkapa ”Seitsemän päivää” -lehestä. Eikä vain lehestä, vaan kuka tahansa voi joutua myös vastaavaan tilanteeseen...ainakin Joosefin osaan kiusauksen kohteeksi. Puhutaan, että sitoutuminen on ajassamme entistä vaikeampaa. Kertomus haastaa pitämään huolta läheisyydestä parisuhteessa, ettei erkaantumista pääsisi tapahtumaan. Toisaalta tämä tarina kertoo meistä ihmisistä raadollisina inhimillisinä olentoina. Miten suhtautua lähimmäisensä syrjähyppyihin – tai mahdollisiin omiin syrjähyppyihin? Onko elämän mahdollista eheytyä lankeemuksen jälkeen? Ja miten meidän tulee suhtautua toistemme lankeamisiin? Mitä on rakkaudellinen asennoituminen tällaisissa tilanteissa?

Ihmisten käyttäytymiseen ja lankeemuksiin on monia syitä – usein tiedostamattomia. Gunnel Vallquistin sanoin: ”Mitä kauemmin elää, sitä kohtuuttomammaksi käy tuomita, sitä mahdottomammaksi. Ei pelkästään siksi, että huomaa yhä selvemmin, että omassa itsessä on kaikki mahdollisuudet pahaan. Tai lähes kaikki. Tuomitseminen käy mahdottomaksi siksi, että sitä mukaa kun oppii tuntemaan ihmisiä, sitä mukaa mitä lähemmäksi heitä pääsee, sitä enemmän tapahtuu sitä, että jokainen tiedostettu heikkous ja synti saa jonkun rakastetun ihmisen kasvot. Se, mikä toisessa on paha, koskettaa minua kärsimyksenä. Mutta tuomitseminen on mahdotonta” (Kirjassa Salattu Ihminen, Owe Wikström).

Toisen kaikenlainen pettäminen ja rajojen ylittäminen, oli se seksuaalista tai muunlaista rajojen ylittämistä, rikkoo luottamusta. Se saattaa rikkoa luottamusta koko elämää kohtaan. Luottamuksen horjuminen horjuttaa koko parisuhteen taloa ja usein myös ihmisen oman elämän taloa.

Luottamuksen voi saada kuitenkin takaisin. Aina on mahdollisuus aloittaa alusta. Kristinuskossa meillä on mahdollisuus rippiin. Syyllisyytensä kohtaaminen ja anteeksi pyytäminen, vapauttaa vastuuseen omista teoista. Tunteitaan ei voi valita, mutta sen voi valita miten menee tunteisiinsa mukaan, ja teoistaan on jokainen vastuussa sekä toisille ihmisille että ennen kaikkea Jumalalle.

Kristittyinä meillä on oikeus lähestyä kaikkivaltiasta Jumalaa ja pyytää syntejämme, omituisiakin ja loukkaavia tekojamme, anteeksi. Ripin kaksi osaa ovat synnintunnustus ja synninpäästö. Jumalalle syntiensä tunnustaminen on usein parantavampaa niin, että tunnustamme syyllisyyttä aiheuttamat asiat jollekin ihmiselle (pappi, sielunhoitaja) ja hän lukee meille synninpäästön. Jumala on luvannut, että Hän armahtaa jokaista katuvaan: ”Vaikka teidän syntinne ovat verenpunaiset, ne tulevat valkeiksi kuin lumi. Vaikka ne ovat purppuranpunaiset ne tulevat valkeiksi kuin puhdas villa”. Synnin päästöä seuraa parannuksen teko: lupaus kilvoitella itselle vaikean asian kanssa. Synnintunnustus ja -päästö Jumalan edessä vapauttaa meidät pyytämään ja antamaan anteeksi myös ihmisille, joita olemme loukanneet ja jotka ovat loukanneet meitä.

Anteeksianto on ovi katkeruudesta vapautteen ja eheyteen. (Havainnollistavana esineenä esim. eteisen avainkaappiovi). Toisaalta vain rakkauden ym-

päröimänä voi uskaltaa pyytää syntejään anteeksi. Jumalan rakkaus ympäröi meitä jokaista – ihmisten silmissä kaikista suurintakin syntistä. Jumalan silmissä jokainen ihminen on arvokas: sekä kiusaaja että kiusattu. Kaikki.

Rukous

Herra,
tämä ihastuksen tunne valtaa minut kokonaan
ja estää minua ajattelemasta selvästi.
Päänsisäisessä maailmassani
on vain yksi ainoa asia
yksi ainoa ihminen – tämä Eräs.
Herra, auta minua tässä ihmissuhteessa
eteenpäin
tai vapauta minut tästä hulluudesta.
Aamen.
(Rukous kirjasta ”Saako olla oliiveja”, Abigailin rukous)

Anteeksiantorukous (Parisuhteen palikat -rukous)

Jumala.

Anna minulle voimaa pyytää ja antaa anteeksi ilman ehtoja.

Varjele katkeruudelta ja välinpitämättömyydeltä. Anna terve omatunto.

Aamen.

Yksi vaihtoehto on käyttää hartautena kaikkia Parisuhteen palikat -rukouksia. Sen voi toteuttaa esimerkiksi niin, että joku sytyttää aina tietyn palikan värisen kynttilän ja toinen lukee kortissa olevan rukouksen.

<http://www.parisuhteenpalikat.fi/materiaalia/kortit/rukoukortti.pdf>

Musiikki

Virret 239. 241, 464

Jouko Mäki-Lohiluoma: Itketkö sinäkin, Jumala?

Jatkotyöskentely erityisesti parisuhteesta kiinnostuneille

III Harjoituksia parisuhteen palikat -työvälinettä apuna käyttäen

Kertomusta Joosefista ja Potifarin vaimosta voidaan työstää myös parisuhteen palikoiden avulla. Parisuhteen palikat ovat kirkkohallituksen perheasioiden muokkaama työväline, jonka perusidea on konkretisoida käytännönläheisesti parisuhteen eri alueita ja tätä kautta tukea ihmisiä ymmärtämään suhdeasioita paremmin sekä keskustelemaan niistä.

Lisää materiaalia ja tietoa aiheesta internetissä osoitteessa

www.parisuhteenpalikat.fi

Karuselliharjoitus

Karuselliharjoituksessa keskustellaan raamatunkertomusta esimerkkinä käyttäen parisuhteesta kolmen henkilön ryhmissä. Ryhmän jäsenet vaihtuvat joka teeman jälkeen. Vaihto tapahtuu niin, että jokaisella ryhmäläisellä on numero ja henkilö numero 1 kiertää toiseen suuntaan, numero 2 pysyy paikallaan ja numero 3 kiertää eri suuntaan kuin 1. Karusellin pyörimisnopeutta voi myös hidastaa.

SITOUTUMINEN

Kaikille ryhmille annetaan kivi.

Ryhmäläiset jakavat ajatuksia kysymyksistä:

- Millä tavalla kivi voisi symboloida sitoutumista parisuhteessa ja seurustelussa?
- Minkälaista sitoutumista kuulette kertomuksessa Joosefista ja Potifarin vaimosta?

TUNTEET

Annetaan osallistujille tunnelistat apuvälineeksi (tunnelista on liitteenä)

Mitä kaikkia tunteita Potifarin vaimon ja Joosefin välisessä kertomuksessa kuulette?

Halutessa voi tunneteemaa syventää seuraavilla harjoituksilla:

LAUSEEN TÄYDENNYSHARJOITUKSIA

1. Toinen sanoo lauseen alun ja toinen täydentää sanoen yhden asian aiheeseen liittyen.
2. Sen jälkeen lausetta täydentänyt aloittaa lauseen uudestaan ja toinen täydentää. Tehdään n. 2 min.
3. Pari vaihtuu. Uusi lause. Tunteet on perustunteista otettu, kustakin yksi.
4. Ajatellaan monenlaisia tilanteita, ei vain parisuhdetta

Täydennettävät lauseet:

- Minua innostaa / Innostun kun.../Minusta tuntuu hyvältä...
- Tunnen kaipausta kun/ Kaipaan...
- Minua huolestaa.../Minua jännittää...
- Harmistun/ Tulen kiukkuisiksi, kun...

SEKSUAALISUUS

Sama ryhmä kuin edellisessä keskustelussa helpottaa keskustelua

Ryhmä keksii sanoja seksuaalisuuteen liittyen siten, että sanat alkavat kunkin ryhmässä olijan etunimen ensimmäisellä kirjaimella, sanat kirjoitetaan. Sanojen ei tarvitse liittyä itseän!

Jokaiselta ryhmältä voi kuulla esim. 3 sanaa.

RIIDAT

Keskustelua: miten ristiriitoja on rakentavaa ratkoa esim. mustasukkaisuustilanteessa?

Toimiko Potifarin vaimo rakentavasti? Entä Joosef?
Miten sinä toimit ristiriitatilanteessa? Pakenetko? Hyökkäätkö? Etsitkö sovittelevaa ratkaisua?

SANAT

Keskustelkaa vapaasti aiheesta, miten merkittävää sanat ja puhuminen ovat ihmisuhteissa.

TEOT

Harjoitusta ohjaava antaa muutaman, mielellään omakohtaisen, esimerkin alla olevaan kysymykseen
Millaiset arkiset, itseni tekemät teot rakentavat rakkautta parisuhteessa? Paperipalloa heitetään (noustaen seisomaan) ja sanotaan yksi rakkautta rakentava asia. Pallo kiertää muutaman minuutin ajan.
Pallo kiertää toiseen suuntaan. Millaiset seurustelukumppanin teot rakentavat rakkautta?
Mitä rakentavia ja nakertavia rakkauden tekoja kuulitte kertomuksessa Joosefista ja Potifarin vaimosta?

LUOTTAMUS

Mitä jos luottamus horjuu – mitä se vaikuttaa parisuhteen palikkataloon – konkreettisesti liikuttamalla taloa.
Miten Potifar olisi pystynyt luottamaan vaimoonsa, jos vaimon aikeet olisi tullut hänen tietoonsa? Tai jos suhde Joosefin kanssa olisi toteutunut ja tullut Potifarin tietoon?

ANTEEKSIANTO

Mihin kaikkeen anteeksianto voi olla ovi?
Voisitko antaa anteeksi Potifarin vaimon teon, jos olisit Potifar? Joosef? Hän itse?

RAKKAUS

Yhteistä keskustelua ja näkökulmia kysymyksiin
Miksi rakkaus on parisuhteen kattopalikka?
Minkälaista rakkautta kuulitte kertomuksessa Potifarin vaimosta ja Joosefista?
Miten rakkaus voisi näiden ihmisten elämässä kasvaa?

TUNNELISTA

ILON VÄRIT

iloinen, onnellinen, innostunut, ihastunut,
rakastunut, riemastunut, inspiroitunut, voimakas,
vapaa, vapautunut, rauhallinen,
levollinen, tyyni, seesteinen,
läsnäoleva, yhteenkuuluvuuden tunne,
yhteys, läheisyys, turvallinen,

lämpö, hellä, heltyneet kevyt olo,
liikuttunut, helpottunut, herkistynyt
vakaa, tasapainoinen, ehyt olo,
rohkea, rentoutunut, kiinnostunut

SURUN VÄRIT

surullinen, kaihoisa, kaipaava,
ikävä, tyhjä, yksinäinen,
ulkopuolinen, apea, alakuloinen
alavireä, masentunut, ahdistunut

PELON VÄRIT

jännittynyt, varuillaan, turvaton,
levoton, tuskainen, pelokas,
arka, paniikki, stressaantunut,
epävarma, hämmentynyt, kipsissä

SUUTTUMUKSEN VÄRIT

kiukkuinen, vihainen, ärsyyntynyt,
viileä, välinpitämätön, katkera,
kyyninen, ylemmydentuntoinen,
kylmä, raivoistunut, kateellinen,
pettynyt, alemmuudentuntoinen,
turta, tunteeton, kiivastunut,
kiihtynyt, tyytymätön, narkästynyt

MUITA

häpeissään, nolostunut, alemmuudentuntoinen
kateellinen, mustasukkainen, masentunut

Mark. 10: 13 – 16

LAPSELLINEN TAPAUS I:

Jeesus ja lapset

LASTEN EVANKELIUMI MARK. 10: 13 – 16

- Kreikan sana paidion (lapsi) tarkoittaa yleensä 0-7 -vuotiasta lasta. Kohdassa Mark. 5:39 puhutaan 12-vuotiaasta, joten Markuksen katkelmassa lapsen ikä on 0-12 vuoden välillä.
- Jakeisiin Mark 10:1–31 sisältyy ”pieni katekismus”, jonka tehtävänä on ollut opettaa, miten opetuslasten tulee suhtautua avioliittoon, lapsiin ja omaisuuteen. Ne ovat elämän alueita, joissa seurakunnan käytäntö erosi ajan ympäröivästä maailmasta.
- Jeesuksen sanoille on tyypillistä paradoksaalisuus ja vähäarvoisten korottaminen.
- Siunauskertomukseen kuuluu, että lapset tuodaan siunattaviksi. Tuojina ovat olleet lasten vanhemmat, mahdollisesti vain isät tai myös vanhemmat sisarukset (johtuen kreikan kielessä käytetyistä maskuliineista).
- Juutalaisessa kirjallisuudessa ollaan kahta mieltä lapsista yleensä ja myös heidän kohtalostaan tulevassa elämässä. Mielenkiintoista on, että useat rabbiiniset tekstit mainitsevat, että pienillä lapsilla on Shekina. Se tarkoittaa, että Jumala on heidän lähellänsä. Toisaalta rabbiinisista teksteistä löytyy myös päinvastaista aineistoa, jossa lapset mainitaan sosiaalisesti vähäarvoisten joukossa. Myös lasten evankeliumissa näkyy tämä kaksinaisuus, kun opetuslapset yrittävät estää lapsia.
- Jeesus arvosti lasta lapsen itsensä tähden. Juutalaisuudessa lapsella oli välinearvo, sillä lapsi oli lupaus kansan suuruudesta.
- Synoptisten evankeliumien lasten evankeliumit ovat Raamatussa ainutlaatuisia sikäli, että vain niissä historiallinen Jeesus kuvataan siunaamassa ihmisiä – ylösnousseena Jeesus kyllä kuvataan siunaamassa opetuslapsiaan.
- Lasten evankeliumin merkitys löytyy ensinnäkin varhaisesta lapsikas-tekäytännöstä. Mark 10:15 liitetään jo uustestamentillisena aikana kasteen yhteyteen (Joh. 3:3,5 ja Justinuksen Apologia I 61,4). Toiseksi teksti vastaa kysymykseen, kuuluuko lapsille oikeus pelastukseen. Koska Jeesus on ottanut lapset Jumalan valtakuntaan, heille kuuluu pelastus myös seurakunnassa.

Tietolaatikon lähde:

Silvola, Kalevi

Lapset ja Jeesus. Traditio- ja redaktiohistoriallinen tutkimus synoptisten evankeliumien lapsiperikoopeista. SES 41. Helsinki.

Keskustelukysymyksiä

- Millaisia ihmisryhmiä tässä tekstikatkelmassa esiintyy?
- Mitä he odottivat Jeesukselta ennen tätä tapahtumaa?
- Millaisia tunnetiloja voit aavistella niillä, jotka toivat lapsia Jeesuksen luo? Entä opetuslapsilla? Miltä tilanne lapsista tuntui?
- Mitä tämä tapahtumasarja opettaa Jumalan valtakunnasta?
- Mitä muutoksia opetuslasten asenteissa tapahtui tämän tapahtuman vuoksi?
- Miten kertomuksen eri ihmiset suhtautuivat lapsiin tämän tapahtuman jälkeen? Miten he olisivat tahtoneet kohdella lapsia?
- Mitä muutoksia näiden ihmisten asenteissa tapahtui Jeesuksen elinaikana? Mitä muutoksia syntyi alkuseurakunnassa? Miten suhtautuminen lapsiin on muuttunut antiikin ajasta nykyaikaan?
- Milloin koit oman lapsuutesi parhaat ajat?

Vaihtoehtoisia työskentelytapoja

Työskentelyn johdanto seuraavassa muodossa on tarkoitettu seurakuntiin, joissa lapset kastetaan. Johdantoa voidaan muokata niin, että puhutaan lapsen tuomisesta seurakunnan yhteyteen ja hänen siunaamisestaan.

Johdatus aiheeseen: Tilaan tuodaan kasteeseen liittyviä kuvia, kynttilä, kastemalja ja kastepukuun puettu iso nukkevauva. Luetaan kastejuhlassakin luettava evankeliumi Mark. 10:13 – 16

Yhteislaulu

Ohjaaja: Lasta kastettaessa korostetaan, miten lapsi tuodaan Jumalan yhteyteen. Lasta kannetaan, kuten virressä 218 lauletaan:
*”Tuomme luokse Jeesuksen rakkaan lapsen pienoisen.
Hän saa turvan kestävän, kasteen armon, elämän.*

*Käsivarret vahvemmat pienokaista kantavat.
Saakoot Herran kädet näin lasta hoitaa päivittäin.*

*Lapsi pieni tullessaan iloa tuo maailmaan.
Valtakunta taivasten onkin lasten kaltaisten.”*

Keskustelu Kenen sylissä sinä lepäsit omassa kastejuhlassasi? Miltä tuntuu ajatella, että juuri tuon ihmisen kädet kannattelivat sinua? Miten hän on kantanut sinua myöhemmässä elämässäsi?

Ohjaaja: Pienet lapset rakastavat luottamusleikkejä. He heittäytyvät riehakaina vanhemman syliin juosten kohti tai kiiveten yhä korkeammalle ja heittäytyen sieltä käsivarsille. Yleensä lapsi ensin katsoo silmiin ja testaa luotta-

muksen: ”Otatko kiinni?” Sitten hän heittäytyy ja nauttii rohkeudestaan ja syliin ottamisesta. Jossakin vaiheessa luottamuksen tilalle kasvaa arkuus. Voinko enää luottaa? Uskallanko?

Luottamusharjoitus:

Ryhmän koosta, iästä ja luottamuksen tasosta riippuen ohjataan jokin seuraavista luottamusharjoituksista. Luottamusharjoituksen tavoite on lisätä luottamusta ryhmäläisten kesken. Luo rauhallinen, keskittynyt ilmapiiri. Turvallisudesta huolehtiminen on ensisijaisen tärkeää. Ohjaajan tulee katkaista harjoitus heti, jos jokin vaara tai häiriö uhkaa.

1. Räsinykke.

Kolmen henkilön ryhmä, kaksi ihmistä vastakkain ja vapaaehtoinen heidän välissä.

Vapaaehtoinen on kahden muun henkilön välissä silmät kiinni. Toiset keskittyvät häneen, hänen kiinniottamiseensa ja tukemiseensa. Harjoituksen alussa ollaan lähekkäin, vähitellen välimatkaa ja luottamuksen tasoa voi lisätä. Ensisijaisen tärkeää on luottamuksen säilyminen. Vapaaehtoinen nojaa taaksepäin, jolloin toinen ottaa kiinni ja tönäisee hänet tukevasti hartioista eteenpäin, jolloin taas toinen ottaa kiinni ja tönäisee takaisin. Näin räsinykettä keikutellaan rauhallisesti edestakaisin. Vaihdetaan osia, niin että jokainen saa sekä luottaa että olla luottamuksen arvoinen.

2. Räsinykke piirissä.

Yksi vapaaehtoinen piirin keskellä.

Harjoitus sama kuin edellä, mutta piirissä olevien kädet muodostavat ”tukirenkään”, johon räsinykettä voi nojata. Piirissä olevat pitävät koko ajan kätensä suunnilleen räsinykkeen olkapäiden korkeudella valmiina ottamaan hänen kiinni. Räsinykettä keikutellaan rauhallisesti piirin puolelta toisella. Alussa piiri on aivan räsinykkeen lähellä, vähitellen piiri voi kasvaa ja liike laajenee. Jälleen vaihdellaan osia, niin että jokainen saa luottaa ja olla luotettava.

3. Tuolilta kaatuminen.

Sopii vain kokeneille ja vastuullisille ryhmille. Turvallisuuden takaamiseksi tarvitaan riittävästi voimaa ja yhteistyökykyä! Tilanteen purku vaatii myös ryhmän keskinäistä luottamusta puhuttaessa luottamuksesta tai sen puutteesta.

Valitaan tuoli, joka ei keikkaa ja asetetaan se tilassa turvalliseen paikkaan (tasainen alusta, ei vaarallisia kulmia). Vapaaehtoinen kiipeää tuolille joko kasvot eteenpäin tai selin muihin. Muu ryhmä (Vähintään 6 riittävän vahvaa henkilöä) asettuu tuolin eteen pareittain, kasvokkain ja kädet ”kiinniottoasennossa” liittämällä. Kädet muodostavat vahvan, tasaisen alustan, johon voi kaatua. Tuolille kiivennyttä ohjataan niin, että kaatuessaan hänen tulee pitää itsensä suorana, kädet vartalon vierellä. Kun kaikki ovat valmiita, ohjaaja antaa merkin vapaaehtoiselle, jolloin tämä voi heittäytyä toisten käsivarsille. Pohdittaessa ryhmän kykyä tähän harjoitukseen ohjaajan on hyvä merkki kysyä itseltään, uskaltaisin-ko itse heittäytyä tämän ryhmän käsiin.

Purku

Luottamusharjoituksen aikana seurataan ryhmäläisten tunnetiloja. Harjoituksen jälkeen keskustellaan niistä: Miltä kokemus tuntui? Mikä lisäsi luottamusta? Mikä nakersi sitä? Miten itse voin vaikuttaa luottamuksen määrään?

Keskustelu

- Kasvaessamme ja aikuistuessamme kuljemme usein sinne minne itse tahdomme. Mutta millaisissa tilanteissa joudumme tai saamme turvautua toisten apuun? Uskallammeko heittäytyä toisten kannettaviksi? Vai heittäydymmekö kannettaviksi vain pakon edessä?
- Milloin kannettavana tai kannateltavana oleminen tuntuu hyvältä? Milloin pahalta tai pelottavalta?
- Kenen käsivarsille sinä uskallat nyt heittäytyä tai luottaa itsesi? Miten paljon luottamusta tarvitaan? Entä jos luottamusta ei olekaan? Miten luottamus voi syntyä?
- Jumala kantaa meitä kasteessa. Miten luottamus kasteessa saatuun lahjaan voi syntyä?
- Miltä luottamus/epäluottamus tuntuvat?

Hartaus

Tilassa palaa kynttilä – esim. Kristus-kynttilä tai kastekynttilä. Hartauteen osallistujille varataan tuohukset tai tuikkukynttilät, jotka he voivat hartauden lopulla sytyttää ja laittaa palamaan paloturvalliselle alustalle suuren kynttilän lähelle.

Mark. 10:13 – 16

Lasten evankeliumin mukana matkasimme niihin maisemiin, missä Jeesus kohtasi aivan pieniä lapsia ja heitä saattavia aikuisia. Tuo kohtaaminen muutti monien elämän. Jeesuksen rakkaus yllätti heidät.

Tuona päivänä jotakin tärkeää muuttui monien lasten elämässä. Toisin kuin aikuiset usein Jeesuksen aikaan ajattelivat, Jeesukselle lapset eivät olleetkaan harmiksi ja häiriöksi. Opetuslasten ällistykseksi Jeesus ottikin lapset syliinsä, lähelleen. Hän osoitti, kuinka tärkeitä lapset ovat Jumalan perheessä. Jeesus siunasi heitä. Hän rakasti.

Jeesuksen sana ”Sallikaa lasten tulla minun luokseni” kuvastaa, miten yhteisöllinen asia lapsen usko on. Ei ole kysymys vain yhden lapsen ja Jumalan välisestä suhteesta. Jeesus otti syliinsä useita lapsia ja siunasi heitä. Myös lasten vanhempia tai läheisiä oli paljon, samoin opetuslapsia ja ehkäpä muitakin kuu-lijoi. Usko ei ollut yksityisasia.

Lasten evankeliumi korostaa lasten oikeutta päästä Jeesuksen luo. Tämän oikeuden toteutuminen kaipaa myös puolustajia. Uskossa kasvaminen vaatii myötämielisyyttä niiltä, jotka saattelevat lasta Jeesuksen luo. Myös opetuslasten oli ymmärrettävä olla hätistelemättä ja karkottamatta lapsia pois Jeesuksen

läheltä. Uskossa kasvaminen vaatii tilaa ja aikaa Jeesuksen ja lapsen kohtaamiselle. Siihen lapsella on oikeus.

Kristittyinä kasvaessaan lapsella on oikeus tuntea olevansa luomishme ja sen vuoksi itsessään arvokas. Lapsella on oikeus opetella uskon kieltä – rukousta – ja siten viestiä turvallista luottamusta Jumalaan. Lapsella on oikeus aistia ääretöntä – sitä, että koko todellisuus ei ole vain näkyvässä maailmassa. Lapsella on oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin. Arjen huolenpidossa, rakkaudessa, anteeksiannossa ja ystävyydessä lapsella on oikeus saada tarttumapintaa puheelle rakastavasta Jumalasta. Lapsella on myös oikeus toivoon: siihen että Jumalan rakkaus ympäröi ilossa ja surussa, onnistumisessa ja epäonnistumisessa, elämässä ja kuolemassa.

Myös sinulla on tänään kaikki nämä lapsenoikeudet. Katso ympärillesi. Näet, että lähelläsi on muitakin. Te voitte yhdessä puolustaa näitä oikeuksia. Olette saaneet kutsun elää valon lapsina, Jeesuksen seuraajina. Olette saaneet Jumalalta lahjan ja tehtävän.

(Viitataan palavaan kynttilään:)

Jeesus sanoo: "Minä olen maailman valo. Se, joka seuraa minua, ei kulje pimeässä, vaan hänellä on elämän valo." Joh. 8:12

Voit nyt sytyttää oman kynttiläsi Kristus-kynttilästä. – Näetkö, miten valo kasvaa?

(Sytytetään rauhassa kynttilät, hiljennetään ja palataan omalle paikalle.)

Rukous

Jeesus Kristus, maailman valo.

Anna minulle rohkeutta elää valon lapsena.

Anna minun kasvaa ja elää sinun lähelläsi.

Ohjaa elämäni ja auta minua puolustamaan pieniä ja apua tarvitsevia.

Johdata meitä lähemmäs sinua ja toisiamme.

Kiitos, että sinä olet luvannut kuulla meitä. Amen.

Musiikkia

Virret 496, 497, 218, 395
LV 84 Lapset saavat tulla

Matt. 18:1 – 11

LAPSELLINEN TAPAU 2:

Jeesus ja lapset

SUURIN TAIVASTEN VALTAKUNNASSA MATT. 18:1 – 11

- Matteuksella sana mikros (pieni) esiintyy sekä sananmukaisessa että kuvainnollisessa merkityksessä.
- Matteuksen käyttämä verbin strefoo, j. 18:3 (muuttuminen) tarkoittaa mielen muuttumista ja on siten merkitykseltään lähellä uskonnollista kääntymistä. Lapsi on esikuvallinen muutoksen esimerkkinä.
- Kertomuksen tulkinnassa korostuu asetelma kysymyksestä "Kuka on suurin?". Lapsen ottaminen lähelle tai opetuslasten keskelle on tekona esimerkillinen. Kreikan verbi dekhomai on alun perin tässä yhteydessä merkinnyt taloonsa ottamista, huolehtimista ja turvattomille suojan osoittamista, siis pitkäaikaista köyhän vastaanottamista.
- Lapsen kaltaiseksi tuleminen on pieneksi tulemistä ja sitä, että myös aikuisen tulee osata käyttää turvallista abba-nimitystä (isi, iskä) isästään, Jumalasta. Esikuvana ei ole lapsi itsensä nöyryyttäjänä, vaan kyse on aikuisen nöyryytymisestä lapsen kaltaiseksi.
- Vietteleminen merkitsee lankeamaan saattamista ja lienee tarkoittanut lapsen uskonnollisen kasvun turmelemista ja mielen kääntämistä pois Jumalasta. Nykyisessä tekstimuodossa se tarkoittaa viettelystä, joka saa helposti harhaanjohtettavan luopumaan uskostaan.
- Perusteluna kieltää pienten halveksiminen on heidän arvokas asemansa Jumalan edessä: heidän enkelinsä näkevät joka hetki taivaallisen Isän kasvot. Tätä ajatusta ei esiinny muualla Jeesuksen opetuksessa ja se poikkeaa jyrkästi rabbiinisesta opetuksesta.
- "Kasvojen näkeminen" on peräisin itämaisesta hovikielestä: henkilöllä, joka näki kuninkaan kasvot, oli pysyvä, luottamuksellinen palvelussuhde kuninkaaseen. Jumalan kasvot hurskas voi nähdä vasta tulevassa maailmassa. Ilmaus tarkoittaa siis lähelle pääsemistä, palvelemista ja yhteyttä. Niinpä lasten enkeleillä on suora yhteys Taivaalliseen Isään ja he palvelevat Jumalaa.
- Sanonta "heidän enkelinsä" edellyttää myös uskoa suojelusenkeleihin, mikä on poikkeuksellista Raamatun aineistossa.
- Koska pienten enkelit näkevät Jumalan kasvot, jakeessa Matt 18:10 on kyse pienten erityisen suuresta arvosta. Omana aikanaan sen on täytynyt olla merkittävä kannanotto lasten uskonnollisen aseman kohottamiseksi

Silvola, Kalevi

Lapset ja Jeesus. Traditio- ja redaktiohistoriallinen tutkimus synoptisten evankeliumien lapsiperikoopeista. SES 41. Helsinki.

Keskustelukysymyksiä

- Miltä opetuslapsista tuntui kuulla ja nähdä Jeesuksen opetus taivasten valtakunnan suurimmasta?
- Miten lasten asema aikuisiin nähden on muuttunut Jeesuksen ajoista?
- Millainen esimerkki lapsi on Jeesuksen mukaan tässä evankeliumitekstissä?
- Jeesus opettaa lapsen erityisestä arvosta Jumalan silmissä. Miten lapsen erityisasema näkyy kirkossa tai yhteiskunnassa? Miten sen tulisi näkyä?
- Mitä on se lankeemukseen johdattaminen, joka saa "vähäiset" tai "pienet" luopumaan uskosta?
- Miten lapsia tulisi kohdella?

Vaihtoehtoisia työskentelytapoja

Tärkeää asiaa sinulle

Luetaan evankeliumi Matt. 18:1–11

Kiinnitetään huomio jakeisiin 10–11, joissa kerrotaan lapsen enkelistä, joka jatkuvasti näkee taivaallisen Isän kasvot. Tutkitaan yhdessä tietolaatikon kolmea viimeistä kohtaa, joissa kerrotaan, mitä Isän kasvojen katselu merkitsee - kysymyshän on Jumalan silmäteränä olemisesta.

Mitä silmäteränä oleminen tarkoittaa kuulluksi tulemisen ja kohtaamisen kanalta? Harjoitellaan seuraavasti: ohjaaja neuvoo ottamaan parin. Toisen tulee miettiä kerrottavakseen parilleen jokin todella tärkeä asia. Ryhmän kaikki parit voivat työskennellä yhtä aikaa. Parien tuolit laitetaan kuitenkin peräkkäin, jolloin asian kertoja istuu ensimmäiseen ja kuuntelija takana olevaan tuoliin. Kerronnan jälkeen jaetaan yhdessä, miltä kertominen tuntuu. Tulenko kuulukuksi? Vaihdetaan tuolien asentoa ja kerrotaan sama asia uudestaan niin, että tärkeän asian kertoja on kasvokkain kuulijan kanssa. Miltä kertominen ja kuuleminen nyt tuntuu?

Siunauksen ja halveksimisen maailma

Luetaan evankeliumi Matt.18:1–11

Evankeliumissa paljastuu kaksi ääripäätä:

Matt.18:5

Jeesus on itse läsnä lapsissa

Matt.18:6

Lankeemukseen johdattajat erotetaan kauas, kiroaminen

Matt 18:10b

Jumalan ja lapsen enkeleiden suora yhteys, läsnäolo, siunaus

Matt 18:10a

Halveksiminen

Siunauksen maailma

Ohjaaja esittelee ryhmälle tilan kaksi ääripäätä: siunauksen maailman ja halveksimisen maailman. Ryhmä valitsee tilasta sopivan paikan, jonne se rakentaa siunauksen maailman. Työskentelyssä käytetään kankaita, tilassa olevia esineitä ja kalusteita ja ryhmäläisillä mukana olevia symboleita. Ohjaaja johdattelee kysellen esimerkiksi: "Millaiselta siunaus tuntuu? Vie siunauksen maailmaan esine, joka kuvaa siunauksen tuntua. Mikä esine on? Mitä se saa aikaan siunauksen maailmassa?"

Kun siunauksen maailma on valmis ja ryhmäläiset ovat näkemäänsä tyytyväisiä, siirrytään kysymykseen "Mitä siunauksen maailmassa tehdään?" Ohjaaja pyytää ryhmäläisiä valitsemaan jonkin siunauksen maailman esineen tai kankaan ja menemään sen paikalle siunauksen maailmaan. Kun jokainen on kaikessa rauhassa löytänyt paikkansa, ohjaaja haastattelee ryhmäläisiä: "Mikä sinun tehtäväsi on siunauksen maailmassa? Miltä sinun tehtäväsi tuntuu? Kuka erityisesti tarvitsee sinun apuasi?" Haastattelun jälkeen ryhmäläiset palautetaan takaisin siunauksen maailman ulkopuolelle sitä tarkastelemaan ja jakamaan kokemuksia. (Työskentely voidaan keskeyttää tässä vaiheessa.)

Halveksimisen maailma

Seuraavaksi rakennetaan halveksimisen maailma. Mitä esineitä sinne kuuluu? Mitä värejä? Miltä halveksimisen maailmassa tuntuu? Mitä tämä esine saa aikaan halveksimisen maassa? Voidaan kirjoittaa paperilapulle, mitä halveksimisen maailmassa sanotaan ja viedä se halveksimisen maailmaan.

Kun halveksimisen maailma on ryhmän mielestä valmis, koko ryhmä kulkee halveksimisen maailmaan katsomaan sieltä yhdessä siunauksen maailmaan. Ohjaaja kyselee: "Olet halveksimisen maailmassa. Miltä siunauksen maailma täältä katsottuna näyttää?" Kyselykierroksen jälkeen ryhmä siirtyy siunauksen maailmaan ja katselee sieltä halveksimisen maailmaan. Ohjaaja kyselee jälleen: "Olet siunauksen maailmassa. Miltä halveksimisen maailma sinusta näyttää täältä katsottuna? Haastattelujen jälkeen ryhmän jäsenet palaute- taan takaisin omaksi itsekseen ja käydään pieni palaute-, oivallus- ja tunnelmakeskustelu. (Työskentely voidaan keskeyttää tässä vaiheessa.)

Ihmisenä siunauksen ja halveksimisen maailmassa

Ohjaajalla on mukanaan nukkeja (esim. kastepukuun puettu vauva, barbie, lyijyjalkanukke jne.), joista ryhmä valitsee, kenen tarinasta se haluaa kertoa siunauksen ja halveksimisen maailmassa.

Ohjaaja pyytää jotakuta ryhmäläistä asettamaan nukken siihen kohtaan siunauksen ja halveksimisen maan välimaastoa, joka kuvaa, millaisessa ympäristössä tuo ihminen (nukke/lapsi) tällä hetkellä elää. Katsotaan yhdessä, mitä tuo paikka kuvaa. Haluaisiko hän päästä lähemmäksi jompaakumpaa maailmaa? Millaiset asiat ovat vieneet häntä lähemmäs siunauksen maailmaa/halveksimisen maailmaa? *Esimerkki:* "Kerro jokin tapahtuma, joka vie

tätä ihmistä lähemmäs siunauksen/ halveksimisen maailmaa. Missä tämä ihminen tämän tapahtuman jälkeen on? Siirrä hänet konkreettisesti.”

Kyseessä voi olla myös kertomus seurakuntalaisesta, vaikkapa lapsesta kirkossa. Millaiset asiat kirkossa saattavat häntä lähemmäs siunauksen maailmaa? Mitkä asiat kirkossa edustavat halveksimisen maailmaa? Miten me voimme yhdessä saatella tätä ihmistä siunauksen maailmaan?

Hartaus

(Etukäteen valmistetaan kaunis paketti, jonka sisälle pannaan ainoastaan paperi, jossa on alla oleva kursivoitu teksti ”Enkelin neuvo niille lapsille, joilla Jeesus on vieraana”.)

Matt.18:1–11

Sadussaan ”Enkelten joululahja” Sakari Topelius kertoo juuri tässä evankeliumissa Jeesuksen sylissä istuneen lapsen omasta suojelusenkelistä. 2000 vuotta sitten tuo suojelusenkeli sai ihastellen seurata, miten hänen oma suojatinsa, pikkuinen lapsi pääsi Jeesuksen syliin. Iloiten enkeli kuuli, että Jeesus opetti juuri tällaisten lasten toimivan uskon oppaina aikuisille. Silloin tuo suojelusenkeli oivalsi, mitä todella voisi tapahtua, jos pienimpiä puolustettaisiin ja jos kaikkein heikoimmat saisivat suojaa ja hoivaa. Hän oli vieläpä oivaltanut, miten päivän evankeliumin tärkeä ajatus voisi käydä toteen. Ja niinpä enkeli valmisti enkelistäviensä kanssa joululahjan edistääkseen hyvää maailmassa.

(PAKETTI avataan, joku voi avustaa.)

Enkelin neuvo niille lapsille, joilla Jeesus on vieraana:

Jumala antaa jokaiselle lapselle pienen suojatin rakastettavaksi ja suojeltavaksi. Silloin rakkaus tuota suojattia kohtaan kasvaa vähitellen hyvydeksi kaikkia kohtaan!

Jokaisen yli kaksivuotiaan lapsen tulee valita suojatikseen jokin elävä maan olento, eläin, kasvi tai ihminen, joka on heikompi häntä itseään.

Tätä olentoa lapsen on hoivattava ja suojeltava niin hyvin kuin voi. Mutta suojattia ei saa lellä toisten kustannuksella, eikä suojatille saa sallia mitään väärää tai pahaa.

Tämä suojeleminen lapsen tulee tehdä rakkaudesta Jumalaa ja hänen luotujansa kohtaan.

Mutta tässähän on järkeä! Jokaisella meistä on varmasti joku pienempi, josta voi pitää huolta ja jota rakastaa. Kenestä ihmisestä, eläimestä tai kasvista sinä voit huolehtia?

Jeesus tahtoi opettaa, että juuri seurakunnan tulee olla yhteisö, jossa heikommista ja hauraammista pidetään huolta. Vaikka tilanne tässä maailmassa näyttäisi epätoivoiseltakin, Jeesuksen seuraajien tehtävä on puolustaa elämäntapaa, jossa ei halveksuta ketään eikä johdateta ketään lankeemukseen, vaan siunataan ja rakastetaan. Enkelten joululahja ei ollut mikään taikatemp-

pu tai uusi ja ihmeellinen konsti, mutta se korosti kasvatusta: Jeesuksen maailmanjärjestys leviää kastamalla, opettamalla ja elämällä Jeesuksen opetuksen mukaan!

Koska aivan pienet ovat Jeesuksen silmäterä ja kallis aarre, jokaisen isomman on kasvettava pitämään huolta pienemmistä. Hyvyyden ja rakkauden ketjusta tulee katkeamaton, kun jokainen löytää siinä paikkansa. Toivoisin, että näin voisi tapahtua tänäänkin, meidän keskellämme, perheissämme, tässä seurakunnassa ja niiden ihmisten parissa, joita kohtaamme. Tähän tarvitsemme tänäänkin Jumalan apua.

Pia Perkiö kirjoittaa:

*Lähempänä ei voi olla,
ei kanssamme täydemmin yhtä
kuin lapsen katse
kuin enkelin kosketus.
Niin hento, niin vahva
että maa vavahtaa,
valo hulmahtaa lävitsemme
ja jokin meissä
havahtuu, haltioituu, muuttuu,
unohtaa pahan,
alkaa elää.*

Rukous

Rakas Jumala.

Sinä olet rakastanut minua, jotta oppisin rakastamaan. Tahdon nyt viipyä lähelläsi, jotta voisit tehdä työtäsi minussa, muuttaa minua.

Ota minusta pois halveksimisen ja vähättelyn asenne.

Ota minusta pois lamauttava epätoivo.

Auta minua elämään siunaten ja toivoen.

Auta minua rakastamaan sanoin ja teoissa.

Auta minua huomaamaan, missä apuani tarvitaan.

Ole sinä toivoni, rohkeuteni ja väsymättömyyteni lähde.

Näin rukoilen sinuun luottaen,

Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

Aamen.

Musiikkia

Virret 139, 490, 494

Lasten virsi 112: Suojellen, varjellen.

P. Simojoki – A-M. Kaskinen: Lähellä sydäntä.

